

EXPUNERE DE MOTIVE

PRIVIND DECLARAREA CA MUNICIPIU A ORASULUI BEIUS,

JUDETUL BIHOR

Potrivit Legii nr. 2/1968 privind organizarea administrativa a teritoriului Romaniei, orasele cu o insemnatate deosebita in viata economica, social-politica si cultural stiintifica a tarii avand conditii de dezvoltare in aceste directii, pot fi organizate ca Municipii.

In acest context, propunem declararea orasului Beius avandu-se in vedere urmatoarele aspecte de natura istorica, demografica, economica culturala :

Din punct de vedere a marimii, orasul Beius este pe locul doi din judetul Bihor, cu o populatie de aproximativ 23.000 de locuitori dupa Municipiul Oradea.

Este asezat pe malul drept al Crisului Negru, inconjurat de lanturi muntoase cu cele mai inalte creste ale Apusenilor cuprinzand urmatorii munti: Muntii Bihorului, Muntii Codru Moma, Vladeasa si Padurea Craiului.

Fiind supranumit "Tara Beiusului", acest oras este atestat in anul 1263, dar orasul a existat dinainte, dovada fiind ca la 1241 se vorbeste de un district al Beiusului pustiit de catre tatari in timpul invaziilor de la 1241-1246.

Datorita acestui fapt, in luna aprilie a acestui an se vor sarbatori 740 de ani de la atestarea istorica a acestui oras.

Pe parcursul dezvoltarii sale istorice, beneficiind de o asezare geografica deosebita, localitatile din imprejurimi au ajuns in sfera de atractie a orasului, care a dobandit astfel importante functii politice, administrative, economice si culturale.

Trebuie sa reliefam ca Beiusul este orasul cel mai central din judetul Bihor si in timpul Dictatului de la Viena a fost resedinta de judet unde au fost transferate toate autoritatiile judetene ceea ce a impulsionat in mod deosebit dezvoltarea orasului si ridicarea lui culturala, "va fi deschiderea unui gimnaziu de catre vladica Samuil Vulcan", asa cum atesta cronicile vremii in **anul 1828, eveniment de mare insemnatate pentru**

romanii din Transilvania deoarece va pregatii intelectuali care vor devenii luptatori neobositi pentru libertatea nationala si pentru unirea tuturor romanilor. Doi dintre cei cinci fruntasi beiuseni care au facut parte din Consiliul National Roman Central care au fost alesi ca delegati la Marea Adunare Nationala de la Alba Iulia sunt IOAN CIORDAS si ILARIE CRISAN.

Se remarca faptul ca pe parcursul dezvoltarii sale Beiusul a ajuns un centru economic, administrativ si cultural al judetului Bihor.

Existau in oras comercianti, mici meseriasi, cca 236 functionari, dispensar, spital precum si institutii publice: Pretura, Primaria, Judecatoria mixta, Comisariat de Politie, Perceptia fiscala, Garda Financiara, Ocol Silvic, Oficiu PTTR, Spital de Stat, gara CFR, Regimentul 35 Artilerie, Biserici, scoli. In oras mai functionau teatru, cinematograful, hotel, camin de ucenici.

Actualmente situatia economica a orasului Beius este de departe una foarte buna avand o zona de dezvoltare cuprinzand 15 comune in jurul sau.

Orasul Beius se incadreaza in unitatile administrativ Teritoriale (UAT) cu populatie de peste 550/1000 locuitori in principal in sectorul II (industrial) – 51% in sectorul III (turism, administratie publica, comert, sanatate, invatamant, financiar-bancar), 42% in sectorul I (economic), 7% agricultura.

Potentialul de dezvoltare a turismului din cadrul sectorului III este reprezentat de posibilitate dezvoltarii turismului in tranzit (zona Stana de Vale), iar in conditiile valorificarii apei geotermale se are in vedere dezvoltarea turismului balnear.

Principali agentii economici sunt: Elmoberam, Fabrica de masini de gaurit, Agromec, Electrica, Consat, Fragaria, Bema, Cooperativa Muncitorul, Moara de cereale, statii si depozite de carburanti ale Petromului, etc.

Beiusul se afla pe unul din principalele culoare de circulatie rutiera si de dezvoltare la nivelul judetean, fiind strabatut de DN 76, care face parte din E- 79, asigurand tot fluxul economic din judet.

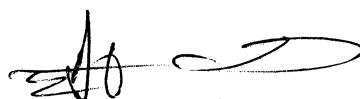
Functia turistica este bine reprezentata prin statiunile limitrofe (Pestera Ursilor, Stana de Vale, Lunca Crisului Negru), cat si legatura directa si de neevitat a frumoasei zone a Bihorului.

Avand in vedere ca in orasul Beius toate institutiile statului sunt reprezentate si in acelasi timp reprezentative, se impune in mod deosebit ca aceasta asezare urbana sa devina Municipiu avand un potential economic, cultural si turistic deosebit reflectat in economia judetului Bihor.

Se anexeaza fisa orasului Beius, precum si un studiu privind monografia acestuia cuprinzand date si informatii referitoare la orasul sus mentionat.

Initiatori:

Senator Vasile Duta

Senator Liviu Maior

REZUMATUL FISEI –ANEXA

Dupa cum rezulta din fisa anexata, sub raport economic se remarca 707 agenti economici:

- societati comerciale -506
- asociatii si fundatii - 30
- institutii cooperative - 31
- asociatii familiale - 14
- persoane fizice autorizate –106
- societati pe actiuni - 18

Din total 37 de societati au profil de productie si prestari de servicii, iar 98 de alimentatie publica.

Principalii agenti economici sunt:

- Agromec
- Renel
- Cooperativa “Muncitorul”
- Centrul de reproducere si selectie a animalelor
- S.T.T.A.
- Balastiera
- Moara de cereale
- Depozit de carburanti
- SC Bemo
- FMG “Infratirea”
- Elbomerom
- Fabrica de paine “Pamora”
- SC “Becon”
- Romcereal Romsilva SC Consat
- SC “Frageria” (CLF)
- Statia 110Kv
- Centrul de protectie a plantelor
- SC Edilul
- “Omnitrans” (ITA)
- “Foricon” (ICF Deva)
- Ocolul silvic “Moma Codru”
- Ocolul silvic “Dumbrava”

IERARHIZARE A INDUSTRIILOR EXISTENTE

- industria de prelucrare si exploatare a lemnului 2015 (38%)
 - industria constructiilor de masini si prelucrarea metalelor 890 (17%)
 - industria materialelor de constructii 498 (0,9%)
 - industria confectiilor, pielariei, blanariei 950 (18%)
 - industria alimentara 90 (0,1%)
 - alte activitati industriale 792 (15%)
- TOTAL-5235**

SECTORUL AGRICOL prezinta un potential considerabil in asigurarea cu produse agroalimentare necesare aprovizionarii populatiei si a materiei prime pentru unitatile alimentare, a unei parti din produsele necesare industriei usoare, precum si a celor pentru export.

Tara Beiusului cu campia si terasele ei in trepte catre lunca Crisului Negru se caracterizeaza prin productia de cereale boabe, cartofi, floarea soarelui, legume, fructe si cresterea animalelor mai ales ovine, porcine si bovine.

Fondul funciar al orasului se prezinta astfel :

- teren arabil – 1252ha
 - pasuni- 620ha
 - fanete- 74ha
 - vii si pepiniere –1ha
- TOTAL TEREN AGRICOL –1850ha**
- paduri si alte terenuri cu vegetatie forestiera –199ha
 - ape –31ha
 - drumuri –59ha
 - zone construite (intra si extravilan) –267ha
 - terenuri neproductive –40ha
- TOTAL TEREN NEAGRICOL 596ha**
- TOTAL 1230ha –proprietati agricole individuale 1230ha**
- proprietati individuale neagricole 172ha

Ponderea suprafetei agricole este de 75,6% din care 51,2% teren arabil; fondul forestier reprezinta 8,1%.

Potentialul de dezvoltare a turismului din cadrul sectorului III este reprezentat de posibilitatea dezvoltării turismului de tanzit o data cu dezvoltare turismului din zona montana (Stana de Vale), iar in conditiile descoperirii apei geotermale se are in vedere si dezvoltarea turismului balnear.

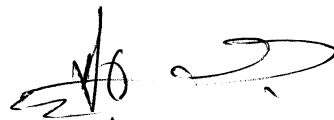
In domeniul serviciilor si comertului orasul are un numar foarte important de unitati. Centrele financiar bancare ale orasului sunt: Banca Nationala-filiala, Banca comerciala-filiala, Banca agricola-filiala, Bancoop-filiala, Credit Bank-filiala, Banca "Ion Tiriac"-filiala, CEC-agenti, Perceptia, Circumscriptiona financiara.

Orasul Beius indeplineste toate conditiile pentru a fi centru de importanta zonala cu influente in dezvoltarea a cel putin 15 comune: Rabagani, Soimi, Uileacul de Beius, Pocola Finis, Tarcaia, Rosia, Cabesti, Remetea , Curatele, Budureasa, Draganesti, Buntesti, Lazuri, Pietroasa, Holod, Capalna, Sambata, Pomezueu.

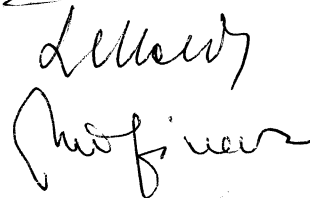
Este demn de luat in seama faptul ca tot spre Beius se indreapta si locuitorii comunelor Arieseni si Garda din judetul Alba pentru asistenta medicala si aprovizionare.

INITIATORI:

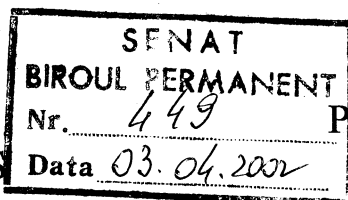
Senator Vasile Duta

Senator Liviu Maior

ROMANIA
JUDETUL BIHOR
PRIMĂRIA ORAȘULUI BEIUȘ
Nr. h249 din 15.10 2001

INSUȘIT
R E F E C T
ec.FLORIAN SERAC

VIZAT
DIRECTIA JUDETEANĂ DE STATISTICĂ
DIRECTOR
Ing.DANA PAȘC

F I Ș A MUNICIPIULUI NOU PROPUȘ - B E I U Ș

SCURT ISTORIC

Depresiunea Beiușului, străbătută de Crișul Negru, adăpostește multe așezări dintre care cea mai importantă este orașul Beiuș. Situat în sud-estul județului BIHOR la 62 km de Oradea, la poalele Munților Apuseni, Beiușul este unul din cele mai vechi orașe ale județului.

Orașul este înconjurat de lanțuri muntoase cele mai înalte creste ale Apusenilor, Munții Bihorului, Munții Codru Moma, Vlădeasa și Pădurea Craiului. Este așezat pe malul drept al Crișului Negru și străbătut de afluentul acestuia - Valea Nimăiești care imparte orașul în două părți.

S-au descoperit unele urme străvechi de locuire din paleolitic în toată depresiunea Beiușului, în peșterile de la Chișcău, Valea Șighiștelului, Recaș, Meziad, Câmpani. Pe Piatra Petranilor și la Meziad au fost găsite așezări neolitice fortificate.

În Țara Beiușului, încă din primele secole ale erei noastre existau sate ale căror locuitori se îndeletniceau cu agricultura. După retragerea stăpânirii romane din Dacia, populația din Țara Beiușului, organizată în obști sătești a continuat să practice agricultura, creșterea animalelor și meșteșugurile.

Prima mențiune cunoscută a localității datează de la 1263 dar orașul a existat dinainte, dovadă fiind că la 1241 se vorbește de un district al Beiușului complet pustiit de tătari în timpul invaziilor de la 1241 - 1246.

În documentele din perioada 1291-1242 localitatea apare cu toponimul Benenus, Benens, Belenus, Voyuoda de Bivinis, Belenyeș. Până la începutul secolului al XX-lea s-a folosit mai mult denumirea de Biș.

Documentele atestă că în secolul al XVIII-lea în orașul Beiuș și împrejurimi, înfloresc agricultura, meșteșugurile, comerțul, astfel că spre sfârșitul secolului și începutul noului secol Districtul Beiuș cuprindea un târg - Beiușul și 72 de sate.

Ceea ce va impulsiona în mod deosebit dezvoltarea orașului și ridicarea sa culturală va fi deschiderea unui gimnaziu de către vlădica Samuil Vulcan în 1828, eveniment de mare însemnătate pentru românii din Transilvania deoarece

va pregăti intelectuali români care vor deveni luptători neobosiți pentru libertate națională pentru unirea tuturor românilor. Astfel la 27 noiembrie 1918 în localul Casinei Romane are loc adunarea electivă a cercului electoral Beiuș-Vaşcău în care din ordinul Consiliului Național Român Central sunt aleși 5 delegați pentru Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia printre care și beiușenii Ioan Ciordaș și Ilarie Crișan.

După primul război mondial se impunea ca o necesitate redresarea economică a Țării Beiușului. Reforma agrară din 1921 aduce unele îmbunătățiri, contribuind la dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste din agricultură și îmbunătățind situația materială a unei părți a țărănimii.

Perioada Dictatului de la Viena a constituit o perioadă grea pentru orașul Beiuș deoarece fiind situat în partea care nu fost cedată, devine reședință de județ unde sunt mutate toate autoritățile și instituțiile județene cu personalul lor și în plus a trebuit să facă față unui mare număr de refugiați în condițiile în care orașul și locuitorii nu erau suficient de înstăriți. Cu toate acestea în oraș existau comercianți, mici meseriași, cca. 236 funcționari, dispensar, spital precum și instituții publice : Pretura, Primăria, Judecătoria mixtă, Comisariat de Poliție, Percepție fiscală, Garda Financiară, Ocol Silvic, Oficiul PTT, Spital de stat, Gara CFR, Regimentul 35 artilerie, biserici, școli. În oraș mai functionau o sală de teatru, cinematograful, hotel, cămin de ucenici.

Dezvoltarea economică și demografică a orașului Beiuș a fost destul de lentă până la reforma administrativ-teritorială din 1968 când în oraș sunt amplasate o seamă de instituții având caracter teritorial printre care : Oficiul muncii, ADAS, Oficiul de gospodărire a apelor, Depozitele UJCOOP, Tribunalul teritorial, Judecătoria, filiala Băncii Naționale și altele care au oferit noi locuri de muncă. Dintre sectiile având un caracter productiv amintim : Șantierul de drumuri, Coloana auto și Serviciul de investiții IMTF, Coloana ITSAIA, Șantierul TCL etc.

În anul 1972 a fost dată în folosință Fabrica de Mobilă, în 1977 intră în producție Fabrica de Mașini de Găurit.

Locuitorii din Țara Beiușului sunt într-o relație de dependentă cu orașul Beiuș care le asigură locuri de muncă, posibilitati de aprovizionare, prestații de servicii publice, educaționale și culturale.

SITUATIA ECONOMICA

Orașul Beiuș îndeplinește toate condițiile pentru a fi centru de importanță zonală cu influențe în dezvoltarea a cel puțin 15 comune : Răbăgani Șoimi, Ulileacul de Beiuș, Pocola, Finiș, Târcaia, Roșia, Căbești , Remetea, Curățele, Budureasa, Drăgănești, Buntești, Lazuri, Pietroasa, Holod, Căpâlna, Sâmbăta, Pomezău ..

Este demn de luat în seamă faptul că tot spre Beiuș se îndreaptă și locuitorii comunelor Arieșeni și Gardă din județul Alba pentru asistența medicală și aprovizionare.

Orașul Beiuș are peste 23.000 locuitori cu localitățile din jur. Din analiza studiului “Plan de amenajare a teritoriului județului Bihor” și “Plan de amenajare a teritoriului zonal Munții Apuseni” se evidențiază o serie de elemente caracteristice privind potențialul economic al orașului Beiuș:

-se încadrează în unitățile administrativ-teritoriale (UAT) cu populație ocupată de peste 550 /1000 locuitori în principal în sectorul II (industrie)-51%, în sectorul III (turism, administrație publică, comerț, sănătate, învățământ, financiar-bancar)-42% și în sectorul I (economic, agricultură)-7% ;

-zonă cu indice de creștere de peste 120% în perioada anilor 1977-1992 (1977 considerat cu 100%) ;

-spor natural în creștere cu influențe semnificative asupra numărului de locuitori în ultimii ani ;

-spor migratoriu la 1000 locuitori fluctuant ;

-navetism-fluxuri moderate de navetiști din alte localități între 30-100 /1000 locuitori ;

-indice de navetism din Beiuș spre alte localități până la 70/1000 locuitori :

-potențialul de dezvoltare a turismului din cadrul sectorului III este reprezentat de posibilitatea dezvoltării turismului de tranzit o dată cu dezvoltarea turismului din zonă montană (zona Stana de Vale) iar în condițiile descoperirii și valorificării apei geotermale, se are în vedere și dezvoltarea turismului balnear.

Beiușul se află pe unul din principalele culoare de circulație rutieră și de dezvoltare la nivel județean, fiind străbătut de DN 76 care face parte din E 79.

Dezvoltarea funcțiunii industriale poate avea un rol deosebit asupra creșterii populației orașului, împreună cu dezvoltarea rețelei de localități din cadrul județului în special în Țara Beiușului.

La ora actuală la nivelul orașului sunt înregistrați 707 agenți economici : societăți comerciale 506, asociații și fundații 30, instituții cooperativă 31, asociații familiale 14, persoane fizice autorizate 106, societăți pe acțiuni 18. Din total 37 de societăți au profil de producție și prestări de servicii iar 98 de alimentație publică.

Principalii agenți economici sunt : Elmoberom, Fabrica de Mașini de Găurit, Agromec, Electrica, Consat, Fragaria, Bemo, Coop Muncitorul, Moara de cereale, Depozit de carburanți a Petrom SA, Becon, Romsilva-2 Ocoale Silvice, Omnitrans, Edilul, Foricon, Centrul de protecție a plantelor etc.

Sectorul agricol prezintă un potențial considerabil în asigurarea cu produse agroalimentare necesare aprovizionării populației și a materiei prime pentru unitățile industriei alimentare, industriei ușoare precum și a celor pentru export.

Țara Beiușului având câmpia și terasele ei în trepte către lunca Crișului Negru se caracterizează prin producția de cereale boabe, cartofi, floarea soarelui, legume, fructe precum și creșterea animalelor mai ales ovine, porcine și bovine.

Fondul funciar al orașului se prezintă astfel : teren arabil 1252 ha, pășuni 620 ha, fânețe 74 ha, vii și pepiniere 1 ha ; total teren agricol 1850 ha ; păduri și alte terenuri cu vegetație forestiera 199 ha, ape 31 ha, zone pentru construcții (intravilan și extravilan) 267 ha ; total teren neagricol 596 ha.

Ponderea suprafeței agricole este de 75,6 % din care 51,2 % teren arabil ; fondul forestier reprezintă 8,1 %

În orașul Beiuș transportul în comun se asigură prin 125 curse din care 30 cu pornire din autogara Beiuș.

Drumurile modernizate din cadrul traseelor naționale, județene și comunale prezintă o circulație intensă care sporește de la o zi la alta.

În gara orașului există suficiente linii pentru manevrarea și descărcarea mărfurilor, transportul călătorilor precum și două linii de garare care deservește unitățile industriale – Elmoberom și Fabrica de Mașini de Găurit.

În domeniul serviciilor și comerțului orașul are un număr important de unități. Centrele financiare bancare ale orașului sunt : Banca Comercială-sucursală, Banca Agricolă-filială, Bankoop-filială, Credit Bank-filială, Banca Ion Tiriac-filială, CEC-agenție Circumscripția financiară cu Trezoreria, Percepția fiscală la care sunt arondate comunele din jur.

Din analizele menționatului studiu și datele statistice de la Direcția Județeană de Statistică reiese că orașul Beiuș prezintă un important număr de locuri de muncă, cu rată a șomajului în descreștere față de anii 1991-1992.

Populația pe grupe de vârstă :

0-4 ani = 745 locuitori ; 30-34 ani = 909 locuitori ; 60-64 ani = 521 locuitori
5-9 ani = 1066 locuitori ; 35-39 ani = 1174 locuitori ; 65-69 ani = 451 locuitori
10-14 ani = 1223 locuitori ; 40-44 ani = 1035 locuitori ; 70-74 ani = 254 locuitori
15-19 ani = 1161 locuitori ; 45-49 ani = 628 locuitori ; 75-79 ani = 165 locuitori
20-24 ani = 996 locuitori ; 50-54 ani = 624 locuitori ; 80-84 ani = 112 locuitori
25-29 ani = 688 locuitori ; 55-59 ani = 566 locuitori ; peste 85 ani = 35 locuitori

Din datele de mai sus se poate constata că majoritatea populației este între 20-64 ani, adică 58 % ; din aceasta 51,3% o reprezintă populația feminină.

Din datele existente rezultă că populația activă este ocupată în cea mai mare parte în industria prelucrătoare, comerț, învățământ, sănătate, construcții, transport și finanțe bănci.

Vârsta populației constituie un element geodemografic de primă importanță, de echilibrul acesteia depinzând în mare măsură modul de desfășurare a activităților economice.

Analiza mișcării naturale și a mișcării migratorii cu valori fluctuante demonstrează că Beiușul prezintă atractivitate prin caracterul structurilor urbane și economico sociale.

Din datele oferite de prerenșământul populației,clădirilor și locuințelor efectuat la finele anului trecut rezultă existența unui număr de peste 2119 clădiri cu cca. 4200 locuințe la care se adaugă construcțiile noi realizate în noul cartier Habitat.Gospodăriile și locuințele beneficiază de racordare la apă,canalizare,energie electrică.

În ceea ce privește efectivele de animale se constată o diminuare,în special la bovine și ovine dar și o ușoară creștere la specia porcine precum și la păsări.

Relația orașului Beiuș cu zona de influență.

Orașul Beiuș se înscrie în categoria orașelor cu rol de echilibru în dezvoltarea județului Bihor și este un important centru de influență și atracție pentru un teritoriu mai larg conform unor elemente definitorii :

F u n c ț i a

-vechi și important centru economico-social,cultural și demografic,nod comercial (targ) și rutier ;
-centru de atracție a populației active ;
-deservire teritorială cu obiective de interes general-tribunal,spital,licee etc.

A c t i v i t ă t i e c o n o m i c e

-activități industriale și terțiare dezvoltate ;
-industrie prelucrătoare și exploatare lemn,construcții de mașini și prelucrare metal, materiale de construcții, confecții ;
-important număr de locuri de muncă .

M i ș c a r e p e n d u l a t o r i e a p o p u l a ț i e i

-sold pendulatoriu pozitiv = 3,00/1000 locuitori;
-centru polarizator al populației active cu flux de navetiști = 64,7/1000 locuitori.

E c h i p ă r i ș i d o t ă r i l a n i v e l t e r i t o r i a l

-învățământ(unități preșcolare ,primare, gimnaziale, liceale, post-liceale și universitare) ;
-spitale ;
-policlinici ;
-cabinete medicale inclusiv private ;
-terenuri de sport,stadion,săli de sport în unitățile școlare ;
-sală de conferințe și spectacole ;
-cinematorgraf ;
-servicii comert (curente,ocasionale) ;
-instituii culturale – bibliotecă orășenească,biblioteci școlare ;
-casă orășenească de cultură ;
-muzeu orășenesc ;
-muzeu la Colegiul Samuil Vulcan;
-societăți, asociații și fundații culturale ;
-universitate populară ;

-financiar -bancar :bănci,trezorerie ;

-judecătorie, parchet.

Accesibilitate

-rețeaua locală de căi de comunicație asigură acces zonal bun.

În județul Bihor doar orașul Oradea este declarat municipiu și mai recent orașul Salonta. Acest lucru s-a reflectat pozitiv asupra zonei de nord-vest a județului, municipiul polarizând activitățile industrial- economice, culturale și sociale fiind și un important centru politico-administrativ.

Prin amplasarea sa geografică, prin importanța inclusiv strategică pentru întreaga zonă, Beiușul ca municipiu ar polariza plenar interesul față de această parte a țării, chiar din partea unor investitori interesați în valorificarea potențialului de resurse economice și umane existente, cu efecte benefice asupra dezvoltării pe multiple planuri și cu implicații deosebite în viața economico-socială a populației din zonă, contribuind decisiv la creșterea gradului de civilizație .

În concluzie propunem declararea orașului Beiuș, județul Bihor, ca municipiu.

PRIMAR ,

Ec. Odobasianu Nicu Silviu

SECRETAR ,

jr. Mateas Viorel

